

לורנס פישר

"היסטוריה לא קוראת בואקום"

ניוזלטר מספר 57

הילדים בחופשה ונשארו כמה ימים לפני שיגידו "שלום כיתה א' " וגם אני מתרגש מזה. בהצלחה לכולם. הבטחתי לכתוב על ירושלים במלחמת השחרור, במיוחד על ירושלים במצור. כדי לא לשעמם אותכם ואותי, אעשה זאת בכמה ניוזלטרים. הניוזלטר הזה הוא קצת סיפור אישי ולכן אתחיל מכאן.

השנה היא 1983 ואני חייל חדש יחסית הנמצא בשטח אויב ואני רואה מעטפה ממדינת ערב המבוילת בבול של מפת ישראל הצבועה בצבע שחור. המראה עשה עלי רושם והחלטתי לחקור אותו. ברור שאין בידי את אותו המכתב אבל אני מראה מטה מכתב דומה שברשותי שנשלח ממצרים.

טוב, חזרתי הביתה בסוף השבוע עם התמונה של הבול בראש כי לא רק שלא היו סמארטפונים כדי לצלם, גם לא היה אינטרנט (כן, היה עידן כזה!). ידעתי שהבול היה ממצרים ולכן שם מקור המכתב ופתחתי קטלוג בולים וחיפשתי אותו. מצאתי את הבול! הבול הונפק ב-1965 לזכר דיר יאסין, אירוע שקרה ב-1948. למה שב-1965 ינפיקו בול לציון אירוע שקרה ב-1948, 17 שנים קודם? על כך נדבר בהמשך אבל למה ראיתי מכתב כזה 18 שנים אחרי הנפקת הבול? לעולם לא נדע, אבל זה נתן לי את הדחיפה ומניע ללמוד היסטוריה מהיבט אחר לגמרי עד כדי השגת מדליית זהב גדולה בינלאומית וסיפוק עד יום הזה, אז אגיד תודה ליקום!

אבל מה קרה בדיר יאסין? את זה לא לימדו בבית הספר, טוב, עשיתי רק שלוש יחידות לבגרות, אבל החלטתי ללמוד על זה לבד. כמובן שלא היה אינטרנט אבל היו ספריות והספרים שבהם היו טובים יותר מויקיפדיה. כאן נכנס הנושא של מה באמת קרה ומה האמת מבלי הניסיונות לשכתב היסטוריה. דיר יאסין היה כפר ערבי השוכן ליד הקסטל על הכביש לירושלים. ב-2 באפריל 1948 החלו תושבי דיר יאסין הערבים לצלוף בשכונות היהודיות בית הכרם ויפה נוף.

לשחרור או כיבוש דיר יאסין היו מטרות צבאיות ופוליטיות כאחד. מבחינה הצבאית, המטרה הייתה ברורה, לשחרר את החלק המערבי היהודי של ירושלים מאיום דיר יאסין. מאז שהחלה מלחמת הכבישים ב-1947, פעלו הכוחות שלנו כהגנה מפני ההתקפות של כוחות האויב, שזה לא הרבה שונה מהיום. טענו שהגיע הזמן לקחת יוזמה ולעבור מהגנה להתקפה. מבחינה פוליטית, זה יהווה שינוי גישה ונקודת מפנה במלחמה. כוחות אצ"ל (ארגון צבאי לאומי) ולח"י (לוחמי חרות ישראל) התאחדו בכדי להשתלט על דיר יאסין.

ההתקפה החלה עם שחר ה-9 באפריל 1948 על ידי 130 לוחמים. על מנת למנוע נפגעים מיותרים (כמו היום), הוחלט כי קודם לכניסת הכוחות, תכנס לכפר שריונית מצוידת ברמקול ותכריז לתושבים שהכפר מוקף, שיעזבו או שיכנעו, יפה לא?

לאחר מכן החלה המתקפה של הכוחות המאוחדים של האצ"ל והלח"י ועם סיום הקרב התגלה שמתוך 400 תושבים בכפר, נהרגו כ-125 ובכך הולידו שמועות על ביצוע טבח. למי אכפת שאם היה קרב, סימן שהיו שם כוחות מזוינים? השתנה משהו ב-80 שנה? בפועל עד היום אירוע זה נקרא "טבח דיר יאסין". בסופו של דבר, הכפר נפל לידי הכוחות המאוחדים, וזה היה מפנה במלחמה כי יותר לא ירו על השכונות היהודיות בית הכרם ויפה נוף. לאחר הקמת המדינה נבנתה שכונת גבעת שאול ב' על אדמת הכפר.

נסיים כאן? הרי מדובר על ירושלים במצור והתחלת שחרור המצור ולמדנו עבור מה הנפיקו את הבול היפה, לפחות בעיני. חכו בסבלנות כי עוד לא עניתי למה המתינו עד ל-1965 כדי להנציח את האירוע.

טוב, נמשיך. ב-13 בינואר 1964, התכנסה הליגה הערבית בקהיר בחסות הנשיא המצרי גמאל עבד-אל-נאסר. הועידה הזו נקראת היום הועידה הערבית הראשונה. שם הוחלט שחבל שיש כל כך הרבה ארגונים שונים שנלחמים בנפרד נגד קיום ישראל, למה שלא יהיה רק אחד, ארגון שחרור פלסטין, קרי אש"פ? לא אפרט כרגע מי משך בחוטים וכד' כי יש מספיק אנשים שיגידו שזה לא נכון או לא היה ולא נברא ואני לא רוצה לאבד קוראים אז רק אראה בול ירדני שמציין את הועידה החשובה הזו.

מישהו אמר "מהנהר עד הים"?

טוב, בוועידה הזו הועלתה ההצעה להקמת אש"פ אבל צריך לאשר אותו, לתת תקציבים וכד', לא? למה להחליט עכשיו אם ניתן לדחות? אז הועידה הבאה, הועידה הערבית השנייה, התכנסה בספטמבר 1964 גם במצרים אבל הפעם באלכסנדריה. כאן הוחלט סופית פה אחד על הקמת אש"פ, וכיושב הראש הראשון של הארגון התמנה אחמד שוקרי, יליד לבנון. בשלב זה יאסר ערפאת לא היה חבר בארגון בכלל, הוא נכנס רק אחרי מלחמת ששת הימים. לא ידעת? אל דאגה, רוב העולם לא זוכר את זה.

אז איך אפשר להצדיק את הצורך לשחרר פלסטין ולהראות כמה היהודים הם חלאות אדם וצמאי דם? פשוט מדיה חברתית. אין מדיה חברתית? יש בולים ונושא טבח דיר יאסין הוא דוגמה קלאסית. לכן הוחלט בוועידה של 1964 על הנפקת בול משותף עלי ידי כל חברי הליגה הערבית, ושכל הבולים יהיו עם אותו מוטיב: פגיון ה"דוקר" את דיר יאסין במרכז מפת ישראל השותתת דם. המדינות שהנפיקו בולים אלו היו מצרים (אז הרפובליקה הערבית המאוחדת) שגם הנפיקה עוד בול לשימוש ברצועת עזה בלבד, עיראק, סוריה, ערב הסעודית, לבנון, כווית, אלג'יריה, ירדן והרפובליקה הערבית של תימן. טוב, הבול של אלג'יריה היה שונה מהאחרים והראה את קורבנות הקרב על רקע מפת ישראל (הבול מימין). למעשה זה היה הבול הראשון שהודפס מקומי באלג'יריה ולא בצרפת, הם זכו בעצמאות מצרפת מספר שנים קודם. אהיה ציני כי כזה אני ואומר שעל הבול, מתוארת מפת ישראל הכוללת את עזה ויהודה ושומרון אבל רק שנתיים אחר כך, לאחר מלחמת ששת הימים, עברו שטחים אלו לשליטת ישראל. בפועל זה היה אמור להיות מפת פלשתינה המנדטורית שאותה רצו לשחרר מהיהודים, אבל גם זה לא נכון כי באמנת הקמת אש"פ הראשונה מ-1964, מצוין בפירוש שהשטחים שבשליטת מצרים וירדן אינם שטחים שבהם אש"פ יכול לפעול. נכון שהיסטוריה יכולה להיות מעניינת? מה הם חשבו אז, לא יודע אבל יכול להיות שזה רק פשוטות בעיצוב?

נהניתם, ספרו לחברים, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מסיפור הבא.

אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבאה. אם בא לכם להגיב אז הנה קישור לשליחת מייל אלי: [שליחת מייל](#)

תגובות, הערות, בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

ניתן להוריד את כל הניוזלטרים הקודמים באתר ההתאחדות: <http://israelphilately.org.il/info.asp?item=489>

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

אתר חדש בנושא גלויות של הסטרייטיפ היהודי: <https://thejewishstereotypes.blogspot.com>

וגם בערוץ היוטיוב שלי: <https://www.youtube.com/channel/UCHGHlvoXTTM0rpyd3zW3lQQ>